

เชอในกาาฉบับจัน

กอกาสุดทำยจัดกาารน้ำ

แม้ชั่วโมงนี้ เชื่อนขนาดใหญ่นี

จ.กาญจนบุรี 2 เชื่อน กำลังรับทบทพระเอกใน
สถานการณหน้าสัวหน้าขวนวิกฤตการณักยแล้ง
อยู่ก็ตาม หากแต่ในอนาคค่อนใกล้ หรืออย่างน้อย
ภายในไม่กี่เดือนข้างหน้า ถ้าหากการบริหารจัดการ
น้ำที่เหลืออยู่ในอ่างไม่สามารถตอบสนองพัคใจของ
การใช้สอยประโยชน์ได้ การตัดสินใจใดๆ ก็อาจจะ
กลายเป็นผู้ร้ายไปได้ในชั่วข้ามคืน

ด้วยศักยภาพกักเก็บน้ำของเชื่อนศรีนครินทร์ ที่
ระดับความจุ 17,745 ล้านลูกบาศก์เมตร มีปริมาณ
กักเก็บน้ำอยู่ในอ่าง ณ วันที่ 23 มิถุนายน 12,058
ล้านลูกบาศก์เมตร ขณะที่เชื่อนวชิราลงกรณสามารถ
กักเก็บน้ำได้ 8,860 ล้านลูกบาศก์เมตร มีปริมาณน้ำ
อยู่ในอ่างขณะนี้ 3,513 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือคิด
เป็นร้อยละ 40 ของความจุอ่าง

จึงอาจนับได้ว่า ปริมาณน้ำที่เหลือใน 2 เชื่อน
ใหญ่ในหุบเขาด้านตะวันตกของประเทศคือน้ำเลี้ยง
“ก๊อกสุดท้าย” ที่จะสามารถแจกจ่ายไปเพื่อการ
อุปโภคบริโภค และกิจกรรมอื่นๆ ที่จำเป็นในยาม
วิกฤติถึงที่สุด กรณีฝนฟ้าห่าหายไปอีกหลายเดือน
ขณะที่เชื่อนภูมิพลและเชื่อนสิริกิติ์ ด้านทางของลุ่ม
น้ำเจ้าพระยามีปริมาณน้ำเหลืออยู่เพียงน้อยนิดเมื่อ
เทียบกับความจุอ่าง หรืออย่างที่ทราบกันว่า กำลัง
เดินเข้าสู่ภาวะ “น้ำตาย”

ปรากฏการณ์ “น้ำลง” ต่ำสุด ที่ตลาดน้ำ
อัมพวา จ.สมุทรสงคราม ปลายน้ำของสองเชื่อน
ใหญ่กาญจนบุรี ดูเหมือนกำลังจะกลายเป็นโบเร่จ
ฟ้องร้องว่า การแจกจ่ายทรัพยากรน้ำสู่เบื้องล่างไม่
เป็นไปตามกฎของการบริหารจัดการ แม้ว่าชาวบ้าน
ร้านตลาด และนักการเมืองท้องถิ่นที่อัมพวาพากัน
ประสานเสียงว่า อย่าได้ตื่นตระหนก เพราะเป็นภาวะ
ปกติ หากแต่ปรากฏการณ์ “น้ำขึ้น” สูงสุดของวัน ก็
หาได้เป็นเครื่องยืนยันว่า ระดับน้ำนั้นเทียบเท่ากับ
ช่วงเดียวกันของหลายๆ ปีก่อนหน้า โดยเฉพาะ
เมื่อย้อนลึกลับไปก่อนปี 2555 ที่รัฐบาลเลือกใช้
“การเมืองน้ำ” การบริหารจัดการ พร่องน้ำทิ้งจนเกิด
โรคเล้งเรื่อร้างถึงปัจจุบัน

ปริมาณการปล่อยและระดับน้ำในแม่น้ำ
แม่กลองในหลายจุดต่างหาก ที่จะเป็นเครื่องยืนยัน
ถึงความปกติ หรือ อปกติ ประเสริฐ ธำรงวิ
ผู้อำนวยการเชื่อนวชิราลงกรณ ยอมรับว่า เชื่อนได้
ลดปริมาณการระบายน้ำลง จากเดิมวันละ 14 ล้าน

เชื่อนกาญจนบุรี

ก๊อกสุดท้ายจัดการน้ำ

ภาค อ่างเก็บน้ำ เขื่อน	ความจุที่ รณก. (ล้าน ม. ³)	4 มิถุนายน 2558		23 มิถุนายน 2558	
		ปริมาตรน้ำ (ล้าน ม. ³)	% เทียบ รณก.	ปริมาตรน้ำ (ล้าน ม. ³)	% เทียบ รณก.
ภาคเหนือ					
เขื่อนภูมิพล	13,462	4,384	33	4,115	31
เขื่อนสิริกิติ์	9,510	3,824	40	3,446	36
เขื่อนแควน้อย	939	155	17	129	14
ภาคกลาง					
เขื่อนป่าสักฯ	960	111	12	73	8
ภาคตะวันตก					
เขื่อนศรีนครินทร์	17,745	12,159	69	12,058	68
เขื่อนวชิราลงกรณ	8,860	3,761	42	3,513	40
รวม	51,476	24,394	47	23,334	45

หมายเหตุ : รณก. หมายถึง ระดับน้ำเก็บกักของอ่างฯ

และคณะกรรมการชุดใหญ่ร่วมกันจัดสรร โดย
กำหนดไว้ว่า จากเดือนมกราคม-มิถุนายน จะปล่อย
น้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคมากน้อยอย่างไร ซึ่งทุก
กรณีจะต้องปรับไปตามความจำเป็น

มีความจำเป็นที่คล้ายๆ กันในพื้นที่ 7 จังหวัด
ที่อาศัยน้ำเพื่อการเกษตรเป็นหลักคือ กาญจนบุรี
สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี นครปฐม สมุทรสาคร
และสมุทรสงคราม หากแต่น้ำจัดจำนวนมหาศาลใน
ภาคตะวันตกก็เป็นอีกเส้นเลือดใหญ่หล่อเลี้ยงการ
อุปโภคบริโภคในกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะน้ำดิบ
จากเชื่อนศรีนครินทร์

“แม้ว่าช่วงนี้จะเป็นช่วงเข้าฤดูฝนแล้วก็ตาม
ในอ่างเก็บน้ำยังมีปริมาณน้ำน้อยมาก จึงขอให้
ประชาชนผู้ใช้น้ำท้ายเชื่อนช่วยกันประหยัด ใช้
น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด มิฉะนั้นก็จะเกิด
ปัญหาความเดือดร้อนกันเพิ่มขึ้น” ธนรัชต์
กุ่มมะกิสกร ผู้อำนวยการเชื่อนศรีนครินทร์
สำหรับอีกแรง

ด้วยภาวะแห้งแล้งยาวนาน ยังผลให้เชื่อน
ศรีนครินทร์ต้องระบายน้ำออกมากขึ้นเป็นวันละ
6-10 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อให้เพียงพอต่อการ
อุปโภคบริโภคและการทำนาปีที่ชาวนาเริ่มปักดำกัน
แล้ว ขณะที่น้ำไหลเข้าอ่างเพียงวันละ 1-2 ล้าน
ลูกบาศก์เมตรเท่านั้น นั่นก็หมายความว่า ถ้าฝนฟ้ายัง
ทิ้งช่วงเช่นนี้ต่อไป ระดับน้ำในอ่างเชื่อนศรีนครินทร์
ก็จะลดลงเรื่อยๆ จนถึงจุดน้ำวิกฤติ ซึ่งผอ.ธนรัชต์
คาดการณ์ว่า ถ้าหากแล้งยาวนานถึง 3 เดือน เชื่อน
ก็อยู่ในเกณฑ์ หมดสภาพ

แต่นี่ก็อาจเป็นการมองโลกในแง่ดีอยู่ไม่น้อย
เพราะระยะเวลา 90 วันเช่นว่า จะเข้าหน้ามรสุม
ค่อนข้างพอคืบพอดี

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเชื่อนศรีนครินทร์ล่าสุด
เมื่อวันที่ 23 มิถุนายนมีอยู่ 12,058 ล้านลูกบาศก์
เมตร หรือร้อยละ 68 ของความจุอ่าง ลดลงจากเมื่อ
วันที่ 4 มิถุนายน ที่มีอยู่ 69% หรือ 12,159 ล้าน
ลูกบาศก์เมตร

อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีตัวเลขแน่ชัดว่าระดับ
ความสูงของน้ำในอ่างเก็บน้ำเชื่อนศรีนครินทร์ที่
ลดลงจาก 166.59 เมตร เหลือ 164.84 เมตร หรือ
ประมาณ 2 เมตรกว่าๆ มีความสัมพันธ์อย่างไรกับ
ระดับน้ำท้ายเชื่อนในแม่น้ำแม่กลองที่ลดลง
จนสามารถสังเกตเห็นได้ด้วยตาว่าเห็นหาด ขณะที่

ปกติ หากแต่ปรากฏการณ์ “น้ำขึ้น” สูงสุดของวัน ก็หาได้เป็นเครื่องยืนยันว่า ระดับน้ำนั้นเทียบเท่ากับช่วงเดียวกันของหลายๆ ปีก่อนหน้า โดยเฉพาะเมื่อย้อนลึกลงไปกว่า 2555 ที่รัฐบาลเลือกใช้ “การเมืองน้ำ” การบริหารจัดการ พร่องน้ำทิ้งจนเกิดโรคเล็งเรื้อรังถึงปัจจุบัน

ปริมาณการปล่อยและระดับน้ำในแม่น้ำแม่กลองในหลายจุดต่างหาก ที่จะเป็นเครื่องยืนยันถึงความปกติ หรือ อปกติ **ประเสริฐ ธำรงวิศ** ผู้อำนวยการเขื่อนวชิราลงกรณ ยอมรับว่า เขื่อนได้ลดปริมาณการระบายน้ำลง จากเดิมวันละ 14 ล้านลูกบาศก์เมตร เหลือวันละ 12 ล้านลูกบาศก์เมตร เพราะน้ำในเขื่อนทางโซนภาคเหนือเหลือศักยภาพปล่อยลงมาได้เพียงวันละ 6 ล้านลูกบาศก์เมตรเท่านั้น

การปล่อยน้ำจากโซนภาคเหนือในความหมายของ ผอ.ประเสริฐ จะเป็นที่ยอมรับไม่ได้ นอกจากเขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน (พิษณุโลก) และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ (ลพบุรี) ที่กำลังประสบภาวะวิกฤติอยู่ในขณะนี้ ดังที่ปรากฏตัวเลขระดับน้ำในอ่างตั้งแต่วันที่ 4 มิถุนายน จนถึงวันที่ 23 มิถุนายน 2558 ลดลงอย่างต่อเนื่องและมีนัยสำคัญยิ่งต่อสถานการณ์แล้งหนักหน่วงช่วงฝนทิ้งชว่นับจากนี้

การลำเลียงน้ำจากเขื่อนศรีนครินทร์ในพาคตะวันตก ข้ามพากมาบึงฝั่งตะวันออก ถึงโรงกรองน้ำมหาสวัสดิ์ ย่านถนนกาญจนาภิเษก ของการประปา

เขื่อนศรีนครินทร์	9,910	9,624	40	3,446	36
เขื่อนแควน้อย	939	155	17	129	14
ภาคกลาง					
เขื่อนป่าสักฯ	960	111	12	73	8
ภาคตะวันตก					
เขื่อนศรีนครินทร์	17,745	12,159	69	12,058	68
เขื่อนวชิราลงกรณ	8,860	3,761	42	3,513	40
รวม	51,476	24,394	47	23,334	45

หมายเหตุ : รนท. หมายถึง ระดับน้ำเก็บกักของอ่างฯ
ที่มา : ศูนย์ประสานและติดตามสถานการณ์น้ำกรมชลประทาน **คป วิชา ลิก กรพพิ**

นครหลวง น่าจะตอบโจทย์ได้ประการหนึ่งว่า เพราะเหตุใดเขื่อนศรีนครินทร์ และเขื่อนวชิราลงกรณจึงต้องเข้ามามีบทบาทเป็นทัพหลวง “**คังรับวิกฤติ**”

จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ ผอ.เขื่อนวชิราลงกรณ ต้องส่งสัญญาณถึงคนเมืองให้ช่วยกันประหยัด

“น้ำกินน้ำใช้ของ กทม.ก็ให้ช่วยกันประหยัด และเก็บน้ำสำรองไว้ด้วย เพราะถ้าน้ำเหนือไม่มาก็จะมีน้ำเค็มหนุนเข้ามาในคลองประปา ก็ยิ่งจะแย่งกันใหญ่ ถ้าหากเกิดแล้งรุนแรงก็ต้องมองต้นทุนน้ำเป็นหลัก แบ่งปันกันไปช่วยประหยัดกันได้ ก็ต้องช่วยกันมองให้เห็นประโยชน์ของส่วนรวมไว้ก่อน” ผอ.ประเสริฐ กล่าว

เมื่อช่วงเดือนมกราคม-ต้นมิถุนายนที่ผ่านมา เขื่อนวชิราลงกรณปล่อยน้ำออกไปแล้วในอัตราที่เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ เพราะความต้องการน้ำท้ายเขื่อนมีมากในช่วงหน้าแล้ง ขณะเดียวกันกลับปรากฏว่าน้ำไหลเข้าเขื่อนมีปริมาณน้อยกว่าที่คาดการณ์ นั่นหมายความว่า เมื่อเวลาถึงผ่านไป ระดับน้ำในอ่างกลับลดลง แม้ว่าจะมีฝนตกลงมาบ้างแล้วก็ตาม ปริมาณน้ำในเขื่อนวชิราลงกรณเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน มีอยู่ในอ่าง 3,761 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือ 42% ถึงวันที่ 23 มิถุนายน ลดลงเหลือ 3,513 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือ 40% ซึ่งผอ.เขื่อนบอกว่า แนวทางการปฏิบัติจะมีคณะผู้บริหารจัดการน้ำแล้งจากกรมวิชาการเกษตร

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ล่าสุดเมื่อวันที่ 23 มิถุนายนมีอยู่ 12,058 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือร้อยละ 68 ของความจุอ่าง ลดลงจากเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน ที่มีอยู่ 69% หรือ 12,159 ล้านลูกบาศก์เมตร

อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีตัวเลขแน่ชัดว่าระดับความสูงของน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ที่ลดลงจาก 166.59 เมตร เหลือ 164.84 เมตร หรือประมาณ 2 เมตรกว่าๆ มีความสัมพันธ์อย่างไรกับระดับน้ำท้ายเขื่อนในแม่น้ำแม่กลองที่ลดลงจนสามารถสังเกตได้ด้วยตาว่าเห็นหาด ขณะที่อัมพวากลับแห้งขอดในช่วงน้ำตายหรือน้ำลงต่ำสุด ซึ่งก็ยังไม่ตัวเลขยืนยันเช่นกันว่า ช่วงระบายน้ำปกติเมื่อก่อนปี 2555 นั้น ระดับน้ำในแม่น้ำเป็นเช่นไร

นัยสำคัญของการระบายน้ำวันละ 6-10 ล้านลูกบาศก์เมตร จากเขื่อนศรีนครินทร์ จึงเป็นประเด็นชวนติดตามว่า มีความสัมพันธ์กับการสำรองหรือแม้แต่ลำเลียงน้ำสู่โรงกรองน้ำมหาสวัสดิ์ของการประปานครหลวงอย่างไร และได้สัดส่วนพอเหมาะพอดีกับความต้องการของทุกฝ่ายทั้งภาคเกษตรกรรม และการรักษาระบบนิเวศสักแค่ไหน เพราะในภาวะเช่นนี้ มักมีข้อสงสัยจากคนทำนาทำไร่ผู้ต้องพึ่งพิงน้ำเขื่อนต่อลมหายใจก่อนฝนฟ้าจะตกต้องตามเวลาว่า “น้ำในเขื่อนหายไปไหน ?”

แรม เชียงกา ตัวแทนชาวนากาญจนบุรี บอกว่า เมื่อรัฐบาลประกาศให้ชาวนาเลื่อนการทำนาปีออกไป ขณะที่กลุ่มเกษตรกรกำลังรวมกลุ่มกันอยู่ แต่ก็ยังไม่สามารถทำอะไรได้ เพราะมีกฎหมายบังคับ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว กาญจนบุรีไม่ได้ขาดแคลนน้ำ ทั้งเพื่อการเกษตรและขับไล่น้ำเค็ม

“กิจกรรมต่างๆ ของทั้งสองเขื่อนใหญ่ยังคงดำเนินการต่อไป เพื่อแก้ปัญหาทั้งการผลิตไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการ การกักเก็บน้ำเพื่อให้เพียงพอกับการใช้ของเกษตรกร รวมถึงการใช้น้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศ หากแต่ถ้า ถ้าฝนต้องทิ้งช่วงติดต่อกันถึงปีี่สามคือปีนี้ รัฐบาลต้องคิดต่อกันแล้วว่า อะไรจะเกิดขึ้น นั่นแหละปัญหาใหญ่ของรัฐบาลทั้งปัญหาเรื่องน้ำและความเดือดร้อนในเรื่องปากท้องของชาวไร่ชาวนา” แรม กล่าวทั้งท้ายอย่างเข้าใจถึงความจำเป็นที่ต้องแบ่งสรรปันน้ำกันในยามวิกฤติ

โดยเฉพาะน้ำกักสุดท้ายจากสองเขื่อนใหญ่แห่งกาญจนบุรี

